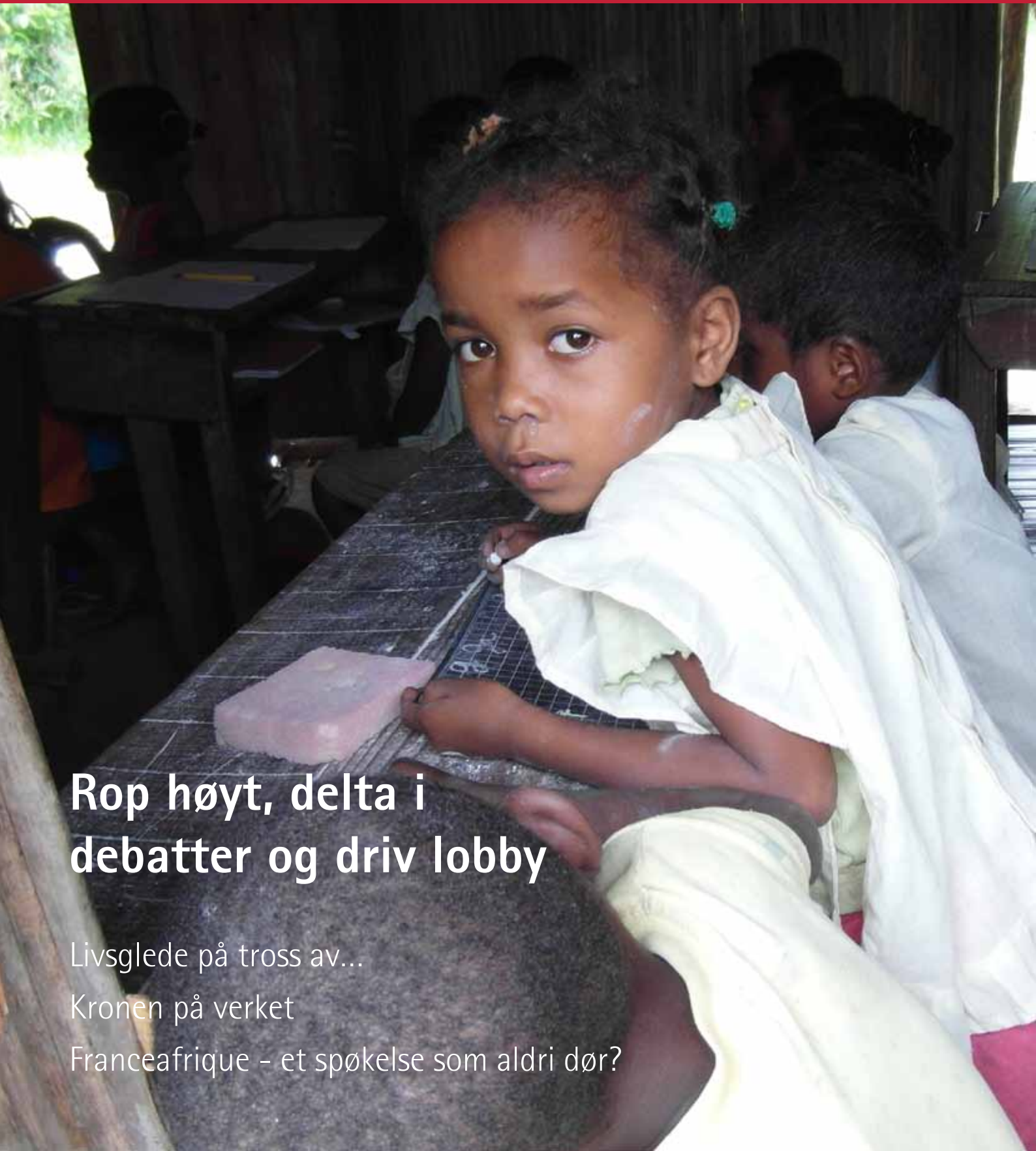

MADAGASKAR forum

Vennskapsforeningen Norge - Madagaskar
Fikambanana Fifankatiavana Norvezy - Madagasikara

nr 2 2013 årgang 11

Rop høyt, delta i debatter og driv lobby

Livsglede på tross av...

Kronen på verket

Franceafrique - et spøkelse som aldri dør?

Organ for
Vennskapsforeningen
Norge - Madagaskar (VNM)

STYRET I VNM**LEDER**

Arild Øystese Hansen

E-POST

arild.ha@online.no

ØVRIGE STYREMEDLEMMER

Jakob Veia (kasserer)

Guro Veum (sekretær)

Lilliann Razafimandimby
Våje

Olav Stav

Marta Dale

Bård Bakke (1. vara)

Christian Razafimahatombo
(2. vara)

*Vennskapsforeningen er
ikke ansvarlig for innholdet i
bladet; dette er redaktørens
ansvar. Redaksjonen følger
Vær Varsomplakaten og
Redaktørplakaten.*

REDAKTØRER

Henrik Seglem Grydeland

E-POST

grydeseg@hotmail.com

TLF 400 44 753

Arne Morten Rosnes

E-POSTArne.morten.rosnes@
gmail.com

TLF 402 03 604

FORMGIVING

Anita R. Hetland

ARI Design

LOGO

Alvar Berget

FOTO FORSIDE

Vinnerbildet i VNMs

fotokonkurranse

Foto: Judit Sandsborg

FOTO BAKSIDE

Kaspar Rønningens
samling av sommerfugler
fra Madagaskar

REDAKTØREN HAR ORDET**Takk!**

Øyvind Dahl takket for seg i forrige nummer av Madagaskarforum.
Ingen ting er mer naturlig enn å starte dette nummeret med en takk til Øyvind!

Vi er mange som har nytt godt av hans kunnskap, engasjement og vennlige åpenhet i mange år. Det at han sa seg villig til å være Vennskapsforeningens leder fra starten har vært avgjørende for å legge grunnlaget for en forening som i dag har mange og engasjerte medlemmer.

Øyvind har klart å gjøre Vennskapsforeningen til en viktig aktør i mange sammenhenger og på mange nivåer i forholdet mellom Norge og Madagaskar.

Selv om jeg ikke er redaktør av dette bladet, har jeg spurt pent om å få forfatte denne første lederen. For å takke "på vegne av":

Foto: Arve Lund

Takk Øyvind!

- Takk for dyktig og engasjert ledelse av VNM i 10 år!
- Takk fra alle oss som leser dine oppdateringer om Madagaskar!
- Takk for at du også har sagt deg villig til å fortsette med kunnskapsformidling og Madagaskarnytt til medlemmene og ellers alle som har behov for en rask oppdatering om situasjonen på Madagaskar.

Vi vet at du har brukt og bruker veldig mye tid på å holde deg informert om alt og alle på Madagaskar, og vi er takknemlige for at du deler raust med oss.

Vi som kommer etter har ikke ambisjoner om å "gå i dine sko", men er glad for at du er vår Mpanolotsaina og Mpanampy (Rådgiver og hjelper) fra din base i Stavanger.

Takknemlig hilsen på vegne av alle i VNM!

Arild Øystese Hansen
VNM-leder

I DETTE NUMMERET

4	10 ÅRSJUBILEUM	18	BERMUDA OIL
7	KONSERT BEMIRAY	20	MADAGASKAR SETT FRA ETIOPIA
8	FOTOKONKURRANSE	22	FRANCAFRIQUE
10	INTERVJU MED ØYVIND	25	FORLAG
12	INTERVJU MED ARILD	26	KOMET SOMMERFUGL
14	LOVASOA ÅPNING	27	SMÅNYTT FRA ØST OG VEST
16	VALGET PÅ MADAGASKAR		

REDAKSJONEN

ØYVIND DAHL (72) er pensjonert professor i interkulturell kommunikasjon og sosialantropologi fra Misjonshøgskolen. Han har jobbet som lektor på Lærerskole på Madagaskar, vært generalsekretær i Bistandsnemnda og er tidligere leder for Vennskapsforeningen Norge - Madagaskar. Han har hatt mange oppdrag på Madagaskar.

E-post: oyvind.dahl@lyse.net

REDAKSJONSASSISTENT

LILLIANN RAZAFIMANDIMBY VÅJE (39) kommer fra og er oppvokst på Madagaskar, men hun er født i Norge og har bodd her i mange år. Hun studerte økonomi, organisasjon og ledelse på Universitet for Miljø og Biovitenskap på Ås. Sammen med sin norske mann, har Lilliann jobbet som misjonær for Det Norske Misjonsselskap i to år i Etiopia og i syv år på Madagaskar. Nå jobber hun som organisasjonsrådgiver i Digni.

E-post: lilliann.vaje@gmail.com

STAVANGER

HENRIK SEGLEM GRYDELAND (49) bor i Stavanger der han jobber som lærer på Solborg Folkehøyskole på en solidaritet-, reise- og fotballlinje. Han jobbet som lærer på Den Norske Skolen på Antsirabe i perioden 93 - 98 og 2002 - 2004. Han er utdannet lærer og journalist.

E-post: grydeseg@hotmail.com

STAVANGER

ARNE MORTEN ROSNES (41) er fra Stavanger og er gift med tidligere VNM-styremedlem Ellen Veia Rosnes. Han var på Madagaskar frem til juli 2008 og arbeidet litt frivillig for NMS i tillegg til stilling som informasjonskonsulent i FNs matvareprogram (WFP) siden april 2007. Nå bor familien i Stavanger. Han jobber i Blå som driver med opplæring og kommunikasjon.

E-post: arne.morten@rosnes.com.

MADAGASKAR

SOPHIE KÜSPERT-RAKOTONDRANY (24) har bodd på Madagaskar i ni år med avbrekk på to år i Norge siden 2002. Hun har gått på både norsk og gassisk skole og etter videregående tok Sophie et friår på øya der hun jobbet i Provert og grønne skoler, Bara. Hun var på landsbygda og underviste der i tillegg til at hun var på en sykestue og lærte om helsearbeid. Høsten 2008 giftet Sophie seg med koordinatør for grønne skoler, Mparany. Hun har en bachelor i pedagogikk fra Universitetet i Bergen og tar nå en master i "Comparative and International Education" ved Universitetet i Oslo. Hun og Mparany driver et barnebokforlag, "Vakoka Vakiteny" på Madagaskar der de gir ut bøker på morsmålet.

E-post: sophiekuspert@yahoo.com

Flott jubileumsfeiring i Oslo

- En av de tingene som er fryktelig viktig for oss er at det finnes slike grupperinger som dere, innledet politisk rådgiver Unni Berge fra Utenriksdepartementet (UD) sitt innlegg under paneldebatten om utdanning på Madagaskar.

TEKST: LILLIANN ELIARISOA RAZAFIMANDIMBY VÅJE
FOTO: ARVE LUND

Etter å ha overbragt en hilsen fra utviklingsminister Heikki Holmås, fortsatte hun: «Folk flest er opptatt av de nære ting, og slike grupper som dette minner oss politikere om at det finnes mange viktige ting ute i verden». Utdanningen på Madagaskar går feil vei, og det er ikke tilfeldig at dette var hovedtemaet da VNM feiret sitt 10-års jubileum.

Fest i Kulturkirken Jakob i Oslo

Lørdag 13. april 2013 var det fest i Kulturkirken Jakob i Oslo i anledning VNMs 10-års jubileum. Nærmere 230 feststemte Madagaskar interesserte og gassere kom sammen for å mingle og å dele måltid og musikkopplevelse. Gamle bånd ble gjenopptatt og nye bekjenskaper ble stiftet på tvers av interesser og forskjellig tilknytning til Madagaskar. Det var trangt om plassen i kjelleren «Jakobs brønn». Utfordrende forhold til tross, kokk og tidligere Norad-barn Snorre Sannesmoen og sitt team klarte å diske opp vårrul-

ler og den gassiske retten «hena ritra», til den feststemte forsamlingens store tilfredshet. Det tradisjonsrike årsmøtet ble etterfulgt av en engasjerende paneldebatt om utdanning på Madagaskar. Dagligvarekjeden Kiwi viste en film fra skolebyggingsarbeidet de støtter gjennom UNICEF på Østkysten av Madagaskar. Vinneren av fotokonkurransen, som hadde pågått månedene før jubileumsmarkeringen, ble annonsert. Dagen ble avsluttet med den uforglemmelige konserten «Bemiray – musikk fra to verdener – med Grændsen Salmeorkester og world music-stjernen Rajery. Gammelt og nytt styre, jubileumskomite, fotojury, matkomite, ryddekomite, debattanter, foreningsmedlemmer, sponsorene Kiwi og Ravinala reiser, artister og festdeltakere bidro alle til et flott jubileumsarrangement.

Ny leder i VNM

I tradisjonen tro ledet Generalkonsul Finn Andressen årsmøtet. Her takket VNM initiativtaker Øyvind Dahl for

seg etter 10 år som leder for foreningen. Påtroppende leder Arild Hansen innledet sitt mandat med å si følgende: «Mye erfaring er samlet i foreningen. Vi er en kunnskapsbase som kanskje kan brukes på en enda bedre måte. Vi skulle gjerne hatt med flere gassere. Kanskje kan foreningen bli en hjelp til integrering. Men å være leder er ikke en enmannssak. Heldigvis er mange gode folk med. Med en ny leder blir det kanskje nye ideer og nye arbeidsmetoder. Medlemmene oppfordres til å ta kontakt hvis dere har ideer!». På vegne av foreningen, takket nestleder Lilliann Eliarisoa Razafimandimby Våje for Øyvind Dahls innsats som leder gjennom mange år, samtidig som hun ønsket Arild Hansen velkommen til spennende oppgaver. Årsmøtet overrakte også en blomsterbukett til lederen for jubileumskomiteen Helga Torsknæs som takk for fantastisk innsats, samtidig som Linn Krogh Hansen fikk en velfortjent takk for jobben som redaktør for Madagaskar Forum i 8 år. Henrik Seglem Gry-

Engasjerte paneldeltakere i debatt om utdanningssituasjonen på Madagaskar. Fra venstre: Ellen Veia Rosnes, Unni Berge, Øyvind Dahl, Bente Nilson, Sabir Ratovonasy og Monica Thollesfens.

Konsert med Rajery og Grændsen salmeorkester i Jakob kirken.

deland og Arne Morten Rosnes tar over stafettpinnen videre.

Engasjerende debatt

Øyvind Dahl ledet en engasjerende paneldebatt om utdanningssituasjonen på Madagaskar og om hva Norge bidrar med i den sammenheng. Debatten holdt et høyt og saklig nivå, og de fem innleiderne belyste utfordringene i utdanningssektoren fra ulike sider. Doktorgradsstipendiat Ellen Veia Rosnes fra Universitetet i Stavanger ga de nesten 150 tilhørerne et innblikk i språkpolitikken i det gassiske utdanningssystemet. Monica Thollesfens fra Universitetet i Oslo og mangeårige rådgiver innen grunnutdanning på Madagaskar, belyste utfordringene innen grunnskoleutdanning i offentlig og privat sektor. Fra gassisk side delte Dr. Ratovonasy Michel Sabir Michaël fra Universitetet i Toliary, Madagaskar, sine erfaringer fra det gassiske skolesystemet og sine faglige refleksjoner om høyere utdanning i landet. Bente Nilson fra Norad ga en beskrivelse

av utdanningssituasjonen på Madagaskar og hva Norge har bidratt med innen sektoren de siste årene. Til slutt snakket Unni Berge, politisk rådgiver i Utenriksdepartementet, om Norges politiske prioriteringer innen utdanning.

Grunnutdanningen på Madagaskar går feil vei

Etter noen års positiv utvikling, har utdanningen på Madagaskar gått i revers siden statskuppet i januar 2009. Det er en unik situasjon i verden bortsett fra i land i krig eller i land som er rammet av naturkatastrofer, sa Bente Nilson fra Norad. Innskrivingsraten gikk ned fra 88 % i 2009 til 73 % i 2011, altså en reduksjon på 15 % i løpet av to år. Lærerstaben ble redusert med 10 % i samme tidsrom. Skolen er viktigere enn noensinne for å redusere den økende fattigdommen i landet. Samtidig er grunnskoleutdanningen alvorlig truet av den langvarige økonomiske og politiske krisen.

Ifølge Monica Thollesfens fra Univer-

sitetet i Oslo, begynner mange gassiske barn ikke på skole i det hele tatt. 40 % av de som begynner i første klasse fullfører ikke barneskolen. Noen av årsakene er dårlig økonomi, manglende skole i nærmiljøet, språkpolitikken og selve pedagogikken. Lærerne undersøker ikke om elevene har forstått undervisningen, de har manglende forståelse for læreprosessen, og de har manglende evne til å se elevenes forskjeller i klasserommet.

Språkpolitikken er et hinder for utvikling

Ellen Veia Rosnes mente at språkpolitikken er den største utfordringen for utdanning på Madagaskar. Siden Frankrike koloniserte landet på slutten av 1800-tallet har mestring av det franske språket vært det viktigste kriteriet for å komme seg gjennom utdanningssystemet, et privilegium forbeholdt eliten. «Forskning viser at barn lærer best på et språk de forstår, og fremmedspråk læres best som fremmedspråk. Store investeringer

blir gjort for å bygge skoler, utdanne lærere, skaffe pulter og stoler og annet materiell til barna som har rett til skolegang. Og når de kommer på skolen, får de ikke bidra til sin egen utdanning med noe av det viktigste de har – språket sitt!», sa Rosnes.

” Rop høyt, delta i forskjellige debatter og driv lobby

Dr. Ratovonasy støttet langt på vei opp om Rosnes sitt syn. I tillegg til gammel lærerstand, trakk også han fram språkpolitikken som en av de største utfordringene innen høyere utdanning på Madagaskar. Mange studenter gir opp studiene på grunn av manglende franskkunnskaper, sa han. Ratovonasy mener at det er to grunner til at utdannings-systemet tviholder på fransken som utdanningsspråk. For det første blir ikke det gassiske vitnemålet godkjent i Frankrike dersom ikke undervisningen skjer på fransk. Han mener derfor at dagens system utdanner unge gassere til å arbeide for franske bedrifter, og ikke til å utvikle sitt eget land. For det andre bidrar motsetningene mellom innlands – og kystelite- ne til å svekke bruken av det gassiske

offisielle språket. Det gassiske nasjonale språkakademiet vil ikke inkludere kyst dialektene i det gassiske offisielle språket. Elitene fra kysten vil derfor heller bruke fransk enn gassisk.

Hva gjør Norge?

Ifølge Bente Nilson fra Norad skjer Norges støtte til Madagaskar på tre nivåer; multilateralt, bilateralt og gjennom Norhed, et eget program for høyere utdanning. En betydelig andel av den multilaterale støtten går gjennom UNICEF og «Global Partnership for Education» (GPE). Den er med på å finansiere en hasteplan som er iverksatt for 2013 – 2015. Planen fokuserer på tilgang på utdanning, kvalitet, kapasitetsbyggende tiltak som innebærer å styrke myndighetenes rolle på nasjonalt og lokalt nivå, og å få flere givere til å støtte opp om planen. Den bilaterale støtten går delvis gjennom UNICEF og «International Labour Organisation» (ILO), og delvis gjennom Digni og Det Norske Misjonsselskap (ProVert).

«Norge kan ikke snu den negative trenden på Madagaskar. Den må Madagaskar selv løse. Men Norge og andre land må støtte opp om de positive kreftene som kommer», understrekte Unni Berge fra UD. Samtidig minte hun forsamlingen om at Norge var et av de landene som aldri forlot Madagaskar da krisen oppsto, men at

pengene ble kanalisert gjennom andre kanaler. Utdanningen ble spesielt prioritert for at det ikke skulle stoppe fullstendig opp. Avslutningsvis skisserte hun dilemmaene den norske stat og andre som gir støtte står ovenfor. «Skal vi støtte opp om land som bygger demokratier? Skal vi støtte opp når det ikke fungerer? Hva slags kanaler skal man støtte – staten eller frivillige organisasjoner?», spurte hun. Berge sa at Norge har vært bekymret for Madagaskar etter kuppet og at Norge støtter forsoningsarbeidet, veikartet, valget og en reel økonomisk vekst. Når det gjelder veien fremover, uttrykte Berge at det var vanskelig å si noe konkret før etter et presidentvalg.

Til spørsmålet fra salen om hva Vennskapsforeningen kunne gjøre for å løfte opp Madagaskars situasjon og bli hørt i det politiske miljøet i Norge, svarte hun: «Rop høyt, delta i forskjellige debatter og driv lobby».

Madame Raholinirina fra Den gassiske ambassade i Falkensee i Berlin avsluttet debatten med å takke Øyvind Dahl og generalkonsul Finn Andreasen for deres innsats for Madagaskar.

Nye styremedlemmer i vennskapsforeningen. Fra venstre Olav Stav, Jakob Veia (kasserer), Guro Veum (sekretær), Lilliann Razafimandimby Våje, Arild Øystese Hansen (leder), Bård Bakke (1. vara), Christian Razafimahatombo (2.vara). Marta Dale var ikke til stede da bildet ble tatt.

To fulle hus med grensesprengende konsert

Grændsen salmeorkester og den internasjonalt anerkjente gassiske artisten Rajery samlet fullt hus i Jakob kulturkirke i Oslo og i Hana kirke i Sandnes. To nesten utsolgte konserter bør gi vilje og muligheter til flere modige arrangement i framtiden.

TEKST OG FOTO: ARNE MORTEN ROSNES

Med sin store utstråling og musikaliske ferdigheter på Madagaskars nasjonalinstrument Valiha, var Rajery det naturlige midtpunkt på 2 konserter i anledning Vennskapsforeningens 10-års jubileum. I sammen med Grændsen salmeorkester fikk nesten 500 mennesker ta del i inderlige gas-

siske følelser, politisk engasjement og lett svingende hofter.

På forhånd var Vennskapsforeningen nervøse for om konsertene ville trekke nok publikum til å dekke utgiftene, men all frykt ble gjort til skamme. To nesten utsolgte konserter bør gi vilje

og muligheter til flere modige arrangement i framtiden.

Publikumsresponsen var god. De som før konserten ikke trodde at Norge og Madagaskar kunne lage musikk i sammen fikk fjernet all tvil. Dette bør gjøres oftere!

Grændsen salmeorkester og Rajery samlet nesten 500 mennesker til konsert i Oslo og på Sandnes. Fra venstre: Anders Rønningen, Fredrik Svartdahl, Rajery, Markus Hernes og Kari Iveland

Madagaskar – formell og uformell utdanning

– Vennskapsforeningens fotokonkurranse

Vinneren av Vennskapsforeningens fotokonkurranse ble Judit Sandsborg, tett fulgt av Mparany Rakotondrainy på andreplass. Konkurransen ble avholdt i forbindelse med foreningens 10-årsjubileum, og motivet for fotografiene skulle være "Madagaskar - formell og uformell utdanning".

I Madagaskarforum kan du nå se de beste bildene og juryens begrunnelse for de to vinnerbildene og fem fotografer som fikk hederlig omtale

1. Foto: Judit Sandsborg:
«Skoleelev»

Juryens kommentar: Bildet er teknisk bra. Ved hjelp av blits har fotografen klart å lyssette motivet på en fin måte. Eleven er tydelig opptatt av skolearbeidet sitt, og resten av klasser ser ikke ut til å være forstyrret av at det blir fotografert. Dybden i bildet forteller også noe om klasserommet og det fysiske læringsmiljøet.

2. Foto: Mparany Rakotondrainy
«Elev ved skolen i Soatanimbary»

Juryens kommentar: Bildet forteller en flott historie om alfabetisering i en gassisk landsby. Skolen drives med små ressurser og eleven er motivert for å lære. Bildet har et veldig fint lys, tatt i betraktning at motivet er i skyggen av et tre. Solstreif gir bildet liv.

Foto: Ingmar Areklett: «Begynneropplæring i Mananjary»

Juryens kommentar: Dette bildet er gammelt (fra 2005) og trolig scannet fra slides eller papir. Men fortellingen er sterkt; en mor sitter i skyggen av et tre og lærer å skrive. I mangel på tavle og skrivebøker tegner hun i sanden med en pinne. Hun skriver ala, som betyr skog. Barnet sitter og ser på mor.

Foto: Ottar Fjose: «Opplæring i bygging av "botri" (seilfartøy)»

Juryens kommentar: Dette er livets skole. En ung gutt lærer båtbygging av de eldre – kanskje bestefar. Det er mange detaljer i bildet, men blikket dras likevel mot gutten med øksa og den gamles ro. Det som trekker litt ned, er at det er litt harde kontraster i lyset (forgrunn sett mot bakgrunn).

Foto: Sophie Kuspert-Rakotondrainy: «Fedre til barn ved skolen i Ambohimananambola»

Juryens kommentar: Også dette er et flott motiv. Bildet er greit belyst, selv om mennene sitter i skyggen. Mannen i hvitt blir litt dominerende og stjeler litt fokus. Bildet hadde vært enda bedre om man hadde sett øynene hans. Et snitt med bare de to til høyre ville blitt veldig bra.

Foto: Ellen Vea Rosnes: «Hopp»

Juryens kommentar: Dette er et bilde fullt av liv og lyst. Skoleuniformene forteller at barna er på skolen. Den lave sola gir et fint lys. Til tross for at motivet kan virke litt urolig, så er det likevel balanse i det, og blikket dras mot barna i midten.

Foto: Venusia og Birger Veum: «Engelskopplæring»

Juryens kommentar: Et spennende motiv. Bildet er fint belyst og relativt skarpt. Retningen på blikket til personene i bildet skaper nysgjerrighet. Hånden i fremkant er kanskje lærerens engasjerende undervisning? Moderne ungdommer motiverte for skole er Madagaskars fremtid.

Samhold er stein

Etter ti år som leder og en av stifterne av Vennskapsforeningen, takket Øyvind Dahl av i vår. En liten oppsummering av det hele er på sin plass:

TEKST: HENRIK S. GRYDELAND
FOTO: ARVE LUND

- Fem, var svaret Øyvind ga på mitt første spørsmål. Jeg trodde han skulle si ti, kanskje til og med et humoristisk 11. For meg, og mange andre, er Øyvind "Mr. Madagaskar" her i Norge. Bare sjekk CV-en hans. Det lukter likt som Madagaskar av alt han har drevet med. Fra utdanning til doktorgrad til arbeid. Han har skrevet flere bøker om landet. Hjemmet hans på Hinna i Stavanger et fullt av bilder, møbler, gjenstander og vi ser hvor de er fra. Kommer det et offisielt besøk fra Madagaskar, så er Øyvind ganske sikkert i nærheten. Jeg gjetter at alle som kjenner han lynkjapt vil assosiere verdens fjerde største øy med ham. Og igjen; han svarte bare fem! Spørsmålet han svarte på var: På en skala fra en til ti, hvor viktig er Madagaskar for deg?

” **Splittelse er sand, samhold er stein**

Starten

- Oppveksten som misjonærbarn fra Madagaskar gjør at jeg har vært veldig ved at jeg har fått bruke den som en ressurs i mitt liv.

-Det virker som om Madagaskar har vært en rød tråd gjennom livet ditt.

- Ja når jeg ser på det jeg har gjort så kan man kanskje si det.

Øyvind Dahl bodde på Madagaskar fra han var 0 til 6 år, og deretter fra han var 11 til 16. Han studerte realfag med tanke på å dra ut på Madagaskar og var lektor og rektor på Kirkens Lærerskole på Fandriana i seks år. Han skrev en doktoravhandling med tittel: Meanings in Madagascar. Cases of Intercultural Communication i 1993. Det han samlet av stoff som ikke passet inn i doktorarbeidet, ble til en separat bok: Merkvordige Madagaskar. Øya mellom øst og vest. Man kan si mye om Øyvinds berøringspunkt med Madagaskar. Det interessante i denne sammenheng er at han var en av initiativtakerne til VNM:

- Jeg ble flere ganger spurt av general-konsul Finn Andresen om å stifte en slik forening, men sa nei for jeg følte at jeg ikke hadde kapasitet. Men i 2002 passet det og sammen med Jan Erik Furunes opprettet vi et interimsstyre. Deretter inviterte vi vidt og bredt og 19.oktober hadde vi vårt stiftelsesmøte. Det var nærmere 60 mennesker til stede. Det var i Oslo, men det kom folk fra Stavanger og Trøndelag, så iveren var stor. Vi hadde en idédugnad og fikk inn mange forslag. Noe av det første styret kastet seg over var å få i gang et blad og en hjemmeside. Heri Ramampiaro fra Trondheim må nevnes i den forbindelse. Han satte opp hjemmesiden med søkemotor og alt.

” **Ord er som egg, når de klekkes får de vinger**

Stor interesse

- Hvorfor trenger vi en slik forening?

- Det vi så i 2002 var at det var veldig mange mennesker som hadde et forhold til Madagaskar og det viste at det var et behov.

- Hvordan synes du foreningen har utviklet seg siden den gang?

- At vi nå har ca 570 medlemmer viser at den er liv laga. Det var viktig i starten at dette skulle være en vennskapsforening og ikke en misjonsforening. Den er åpen for alle uansett bakgrunn, selv om misjonærer er flertall. En annen viktig ting er at formålsparagrafen stort sett har stått fast. Det er viktig at foreningen ikke har blitt en bistandsorganisasjon. Det har skjedd at noen har ønsket å dra i gang positive utviklingstiltak og ville at VNM skulle ta ansvar, men der har vi satt foten ned og sagt nei. Å basere langsiktig bistand på et styre av frivillige, går ikke. Men vi vil gjerne oppmuntre til at medlemmene selv tar ansvar for aktiviteter.

Krevende tiltak

-Er det noen saker du har jobbet med som du husker spesielt godt?

Det var to ting som krevet mye arbeid. Det første var feiringen av 50 års jubileet for Madagaskars uavhengighet i 2010. Vi hadde en stor fotoutstilling i Kunstforeningen i Stavanger, vi hadde mange gjester fra Madagaskar og det var konsert med gassiske artister fra Paris. Vi hadde et veldig positivt samarbeid med foreningen for gassere i Norge om arrangementet. Jubileet hadde et budsjett på 115 000 kroner og vi gikk akkurat i balanse. Det var spennende og krevende. Under selve festen var det helt fullt med godt over 200 deltakere. Det andre krevende tiltaket var 10 årsfesten nå i 2013 med debatt om utdanningen på Madagaskar der vi utfordret norske bistandsmyndigheter og særlig konserten med Rajery i Oslo og Sandnes. Også denne jubileumsfesten gikk i balanse med et budsjett på nærmere 170 000 kroner.

- Hva vil du si er det viktigste i årene fremover?

- At VNM fortsetter som en vennskapsforening. Og så er det jo en gammel drøm om å få til en tilsvarende forening på Madagaskar. Med Lovasoa-senteret på plass er det grunnlag for å utvikle disse vennskapsforbindelsene ytterligere. I tillegg håper jeg at komiteer og underutvalg i foreningen fortsetter og at de vil jobbe med viktige saker som menneskerettigheter og miljø. Særlig det truede miljøet håper jeg flere i Norge får øynene opp for.

- Har du noen gode råd til vår nye leder?

- Nei, jeg vil ikke henge i noe horn på vegg, så han må finne sin egen vei. Det nye styret har full frihet til å gjøre det de vil.

(Grå tekst er Øyvind Dahls favorittordtak i fra Madagaskar)

Livsglede på tross av...

Arild Øystese Hansen er mannen som tar over ledervervet for vennskapsforeningen etter Øyvind Dahl. Til tross for at han mener at verden ikke trenger en Madagaskarforening, er han svært glad for at vi har en.

TEKST: HENRIK S. GRYDELAND

FOTO: FRA LEDERENS PRIVATE ARKIV

1. Først gratulerer med valget. Hvorfor vil du ta på deg et slikt verv?

Fordi jeg ble spurt, hadde anledning og vanskelig kan se for meg en bedre og mer spennende sak å engasjere seg i.

2. Hvordan vil foreningen merke at det er en ny leder?

Foreningen vil først og fremst savne avtroppende leders entusiasme og dedikerte engasjement. Jeg har ikke ambisjoner om å kopiere Øyvind på noen måte, men må nok i mye større grad basere meg på de andre i foreningen, styret, dere i redaksjonen og de som sitter i ulike utvalg.

2B. Har du noen spesielle tiltak du vil gjennomføre, eller drømmer for foreningen?

Vi har satt i gang et arbeid med å redefinere foreningen, både organisering, målsetting, målgruppe og strategi. Et utvidet styre har hatt ett møte og skal komme sammen en helg nå i september for å arbeide videre med dette. Jeg skulle ønske at foreningen ble et naturlig treffsted for alle gassere i Norge. Kanskje kan vi også få en avdeling på Madagaskar. Og så håper jeg at foreningen kan utvikles som kompetansebase for norske bistandspolitikere og bistandsadministrasjonen. Drømmen må være at Madagaskar blir et hovedsamarbeidsland. Og hvorfor skulle ikke det være realistisk?

Erik Solheim understreket, da han var på Madagaskarbesøk i 2008 at relasjonene mellom Norge og Madagaskar er historisk helt unike. Det er lite para-

doks at ikke norsk offentlig bistand i større grad har sett verdien av vår felles historie med Madagaskar og benyttet dette som en plattform for samarbeid. Men her kan foreningen vår spille en viktig rolle ved å informere, bygge nettverk og skape møteplasser.

3. Hvis du møter på en bonde i Ål og han sier "Jeg hører du er blitt leder i Madagaskarforeningen. Hvorfor trenger man en Madagaskarforening a?", hva svarer du da?

Spørsmålet er relevant uansett hvem som måtte stille det. Svaret er at man trenger ikke en Madagaskarforening. Vi har greid oss i mange år uten. Men en slik forening vokser fram fordi tilstrekkelig mange mennesker opplever et behov for en møteplass og et forum der de kan kanalisere sin interesse for og kjærlighet til et land og et folk som har betydd noe helt spesielt for dem. I tillegg skal foreningen sette Madagaskar på dagsorden. Vi har hatt en oppfatning om at norsk bistand ikke vil forholde seg til andre målgrupper enn de som er engelsktalende. Det er feil. I dag går det meste av bistandsbudsjettet til land og regioner som ikke har engelsktalende administrasjon. Se på for eksempel Somalia og Brasil! Vi må få Madagaskar på agendaen til de som setter agendaen.

4. Du har bodd på Madagaskar i 12 år, hvordan ser du tilbake på den tiden?

Jeg og familien har vært så heldige å hatt bosted både på Østkysten (Manakara), Vestkysten (Morondava) og innlandet (Fandriana, Antsirabe og Tana)

og har derfor gode venner på mange steder. Og om jeg ser tilbake, så er det først og fremst takknemlighet over at jeg har blitt kjent med så mange spesielle og flotte mennesker som greier å ta vare på livsglede og gjestfrihet på tross av vanskelige og utrygge ytre omstendigheter.

5. Hva var den viktigste lærdommen du tok med deg tilbake derifra, som mange her ville ha glede av?

Kanskje det jeg nettopp var innom, dette med å fokusere på livsglede på tross av. De gladeste menneskene jeg har møtt er de som har måttet greie seg med lite. Det er ikke et forsøk på å idyllisere fattigdom, men jeg bare konstaterer at livskvalitet og livsglede ikke er proporsjonal med materielle verdier. Det er for øvrig et viktig aspekt å ha med seg inn i alt bistandsarbeid, bevisstheten om hvilke faktorer som fører til et godt og verdig liv.

6. Hvis du var president på Madagaskar i en dag, hva var det første du ville gjort?

Vi kan mene hva vi vil om tidligere president Marc Ravalomanana, men alle som var til stede under de regionale presentasjonene av MAP (Madagascar Action Plan) 2007-2012, kunne ikke unngå å bli engasjert. Noen var nok skeptiske, men planen var genial, med tydelige mål og strategier for definerte satsingsområder for hver region. Gi meg en dag som president, og jeg ville fått vedtatt MAP 2013-2018.

7. Har du et favoritt gassisk ordtak?

Jeg lærte et Antsirabe-ordtak av en

venn i FAFAFI:

Raha lava ny bosaka dia very ny kisoa.
Raha lava ny resaka dia very ny soa.
Blir gresset for langt blir grisen borte.
Blir talen for lang så blir den dårlig.

8. Har du et særlig godt minne som er relatert til Madagaskar som du gjerne vil dele med oss?

Våren 2007 kjørte jeg en tur med motorsykel til Fandriana for å se på stedet jeg skulle flytte til om et halvt års tid. Jeg spiste middag på et lokalt Hotely og kom i snakk med en annen gjest på nabobordet. Jeg fortalte hvem jeg var og hva jeg hadde puslet med på Madagaskar. Så viste det seg at sønnen til min nye venn hadde vært min elev på Tsarafototra landbruksskole i Morondava. "Nå bor han i Mahajanga og har bygd sitt eget gårdbruk. Det går godt for gutten min. Jeg har ikke mye å vise min takknemlighet med, men kan jeg få gi deg disse bananene?" sa han, tydelig berørt, og rakte meg en klasse med overmodne bananer. Dessert til oss begge. Og en sterk følelse av fellesskap.

9. Hva tenker du om tiden som er gått fra da du var der til i dag?

Nå hadde jeg og Gunn Elén en "bonusperiode" i Fandriana og Antsirabe fra 2007 til 2010 der vi fikk jobbe sammen i ProVert. Det ble en fantastisk flott periode for oss og vi opplevde også mye gledelig i FLM med en lekmanns-bevisstgjøring i forhold til å ta ansvar. Det at FLM tok over ansvaret for Isoraka og DNS Antsirabe (Lovaso) er selvsagt uvant for mange, men vi ser i dag at dette har vært helt nødvendig. Jeg håper at både Isoraka og Lovaso vil oppleves som en ny og god ressurs for alle i FLM. Når det gjelder Madagaskar generelt, så har jeg tro på at høstens valg vil bli innledningen til en ny epoke med utvikling og god forvaltning.

10. Hvordan ser du Madagaskar om 10 år? Hele Afrika er inne i en sterk vekstfase og jeg kan vanskelig se for meg at ikke Madagaskar vil ta del i denne utviklingen. Det vil bli global mangel på dyrkbare arealer og jeg er overbevist om at Madagaskar, med sitt fantastiske jord-

brukspotensiale vil spille en nøkkelrolle som matprodusent. Utdanning inne landbruk og naturforvaltning vil bli viktige faktorer i denne sammenhengen. Store internasjonale selskaper vil melde sin interesse for mineraler og olje. Infrastrukturen vil bygges ut med flotte veier i alle hovedaksene og det vil bygges jernbane nord-sør. I tillegg vil Marolambo ha fått planert og rettet ut flystripa.

11. Hvordan ser du Madagaskarforeningen om 10 år?

- Om 10 år har vi doblet medlemstallet
- vi arrangerer månedlige rullatortreff og årlige Madagaskarturer for våre medlemmer med bistandsministeren og frue som selvskrevne reiseledere.
- Vi har 2 avdelinger på Madagaskar og 3 i Norge
- Øyvind Dahl er kommet tilbake som VNMs leder
- Henrik Grydeland har gjort kometkarriere som journalist, etter et intervju i Madagaskarnytt høsten 2013.

FAKTA

- Arild Øystese Hansen, 57 år
- Leder i Vennskapsforening Norge-Madagaskar
- Gift med Gunn Elén, 4 barn i alderen 22-29
- Sivilagronom i bygningsteknikk
- Prosjektleder i Bygg- og Anlegg, Hol kommune
- Kom første gang til Madagaskar i 1979 som "ettåring" og nyutdannet agronom
- Tilbake i 1985-89 med familie til Manakara.
- 91-95 Morondava
- 2007-10 Fandriana

Kronen på verket

- Innvielse av kultursenteret ved Lovasoa Cross Cultural Competence Center

- Kultursenteret er på mange måter det viktigste. Ikke økonomisk, men historisk og kulturelt. Det var da også dette som gjorde at søknaden om støtte hos Utenriksdepartementet gikk igjennom: Dette er viktig for bevaring av arkiv-materialet og historisk materiale fra NMS og FLM sin aktivitet på Antsirabe, ja, fra hele Madagaskar. Derfor ble også innvielsen av dette senteret en stor og flott markering, skriver Anders Rønningen studiekoordinator på Lovasoa til Madagaskarforum.

TEKST OG FOTO: ANDERS RØNNINGEN

Torsdag den 30. Mai skulle dette skje, og gjester fra eierne (NMS og FLM), fra partnerne (universiteter og høyskoler i Norge og på Madagaskar), fra støttespillere, og fra relevante kulturinstitusjoner og statlige organer var invitert.

Åpningen begynte med en gudstje-

ne med deltakere fra både Norge og Madagaskar. Gudstjenesten ble avsluttet med taler i gassisk skikk, der representanter fra kirke, misjon og myndigheter tok del. Da den norske ambassadøren til Madagaskar ennå ikke har fått sine akkreditiver, var det ambassaderåd Elisabeth Heen som talte på vegne av de norske myndig-

hetene, som har finansiert L4C. Den gassiske kulturministeren skulle komme, men p.g.a. krisemøter i forbindelse med den politiske situasjonen måtte hun sende stedfortredere.

Det var presidenten i den gassisk-lutherske kirken, Endor Modeste, som sammen med representanter fra gas-

Museet på kultursenteret har i tillegg til fotografier mange interessante objekter, som for eksempel parafindrevet lysbildeapparat, bærestoler og misjonsstasjons-geværer.

Terje Munthes bilder fra barndommen på Madagaskar skaper god samtale under åpningsfesten av Lovasoa's kultursenter.

siske og norske myndigheter klippet de gassiske og norske snorene inn til kultursenteret, før gjestene fikk en omvisning på senteret.

Bibliotek

Kultursenteret består av flere avdelinger. Bøker fra det gamle misjonærbiblioteket har fått plass i biblioteket, sammen med komplette årganger av relevante kirke-, og kulturtidskrifter.

Arkiv

I arkivet finnes alt materiale som er eldre enn 30 år, og som før befant seg i det gamle arkivet i Antananarivo. Mye gjenstår av sortering, men mye er også gjort. Arkivmaterialet er helt unikt, og det er nå lettere tilgjengelig og godt bevart. Rullearkivhyller er på vei fra Norge, og vil når det kommer opp gi hyllemeter nok til å ta imot enda mye mer materiale. Det var nyansatt leder for kultursenteret, Mme Razafindrakoto Mamonjisoa Joanina og seniorvolontør Nils Kristian Høimyr som hadde satt arkivet i presentabel stand til åpningen.

Museum og utstillingsrom

Museet befinner det i 2. etasje, hvor det også er utstillingsrom. Museet har mange interessante objekter, og viser litt av det som har skjedd gjennom de 145 år NMS har arbeidet på øya. Parafindrevet lysbildeapparat, bærestoler med og uten hjul, misjonsstasjons-geværer og effekter fra den norske skolen er alt en del av den permanente utstillingen. En del bilder finnes også, samt to "misjonsstasjonsrom". Museet er satt opp av Odd og Gro Gaudestad, som var seniorvolontører tidligere i år. Dette er også et "work in progress", og

man regner med at disse utstillingene vil forandre seg etter hvert. Foreløpig er det en mangel på materiale fra kirken arbeid, og dette vil man gjøre noe med på sikt. Det håpes på at et samarbeid mellom L4C, norske og gassiske museer kunne gjøre denne avdelingen enda mer gjennomført og eventuelt også skapes tematiske utstillinger.

Kunstutstilling

I forbindelse med åpningen var det også satt opp en utstilling med bilder av Terje Munthe, eller "Zana-baza" som han ble kalt da han vokste opp på Madagaskar. Dette navnet følger han som artist, og som kjent norsk billedkunstner med lang relasjon til Madagaskar. Utstillingen heter "Ny tany nahaterahako" og inneholder bilder som gjenspeiler Terje Munthes barndomsminner herfra. Han tar utgangspunkt i fotografier og bearbeider disse elektronisk og gjennom tegninger. Utstillingen har også vært vist i Norge og Paris. Han har forært alle 15 bildene til L4C, og dette er fantastisk materiale for dette kultursenteret.

Åpningsfesten fortsatt med i restauranten på L4C, med buffet senteret verdig. Her var en blanding av gassisk og norsk, slik som også senteret er!

Senere på ettermiddagen hadde Munthe et kunstseminar og en workshop der tegning med bruk av datateknologi var sentralt. Her var også flere lokale billedkunstnere tilstede. Kvelden ble avsluttet med en kulturaften, med et foredrag av Nils Kristian Høimyr der det ble vist gamle bilder fra Antsirabe, og lokale kor og artister i et variert program.

FAKTA

Lovasoa, L4C, har aktiviteter fordelt på tre avdelinger: Gjestehus, kompetansesenter og kultursenter.

Gjestehuset har vært i god drift lenge. Det gamle internatet er gjestehus m/hotellstandard mens gutteinternatet har fått en ekstra etasje er innredet med rimelige rom. Den gamle posten er gjort om til kapell, mens det gamle sanatoriet står igjen urørt. Der er det leiligheter som fortsatt trenger å rustes opp.

Kompetansesenteret sørger for universitets-samarbeid, språkundervisning med gassisk for utlendinger (både misjonærer, volontører, studenter og utenlandske arbeidere i byens tekstilindustri), engelsk og ikke minst fasilitering av praksis-studenter i institusjoner og prosjekter i Antsirabe.

Kultursenteret ble åpnet 30. Mai 2013, og inneholder bibliotek, arkiv museum og utstillingsrom. Kultursenteret er åpent alle hverdager, og tar imot besøkende til bildeutstillingen, for omvisning eller forskning.

Følg med på hva som skjer på L4C på nettsidene www.lovasoa.mg og lik oss på facebook!

Hvem blir ny president på Madagaskar?

Tjue års samarbeid mellom Universitetet i Stavanger og Universitetet i Tulear har bidratt til verdifull kunnskap om hvordan en kan bekjempe miljøforurensing. Prosjektet i miljøteknologi har gitt flere studenter mastergraden og doktorgrader.

TEKST: ØYVIND DAHL
FOTO: TRIBUNE, L'EXPRESS

Etter utallige utsettelse av valget de siste fire årene, kan vi nesten ikke tro at det vil skje nå høsten 2013. Hver gang valgdatoene har vært bestemt, har det vært stukket kjepper i de demokratiske hjulene, og overgangspresident Andry Rajoelina har kunnet styre med diktatoriske dekreter siden kuppet 17. mars 2009 – mer enn fire år siden.

Valgforberedelser

Men følgende må nå kunne slås fast: Hele det internasjonale samfunnet, blant dem Norge, vil støtte prosessen både politisk og økonomisk. FNs eksperter er involvert i planleggingen sammen med Den uavhengige valgkommisjonen (CENIT). Denne kommisjonen ledes av Béatrice Atallah. Hun har satt i gang en rekke opplæringstiltak for de 20 000 valgkontorene slik at valgene skal kunne foregå på en ryddig måte. I tillegg til 5000 nasjonale valgobservatører, vil mange internasjonale observatører (også fra Norge) bidra til at valgene skal gå riktig for seg. Valgmateriell er under trykking i Sør-Afrika. Kina har bidratt med motorsykler som skal bringe valgmateriell fram og tilbake fra valgkontorene på landsbygda. Det er lov å tro at CENIT denne gangen vil lykkes. De har allerede utstedt valgkort til nesten 8 millioner stemmeberettigede, men når det gjelder oppdaterte valglistor er

det nok ennå flere ting som ikke er på plass.

Blanke ark

Ved forrige runde hadde Den spesielle valgdomstolen (CES) godkjent 41 kandidater blant dem tidligere president Didier Ratsiraka, eks-president Marc Ravalomananas kone: Lalao Ravalomanana og overgangspresident Andry Rajoelina. Men det internasjonale samfunnet, med AU og SADCs meglere i spissen, ville ikke godkjenne disse tre kandidatene. De mente at det var bedre at Madagaskar startet på nytt med blanke ark. Men valgdomstolen kunne i følge loven ikke overprøves. Løsningen ble at CES ble oppløst og en ny valgdomstol CES ble opprettet i august 2013. Den nye valgdomstolen forkastet Dider Ratsiraka og Lalao Ravalomanana fordi de ikke hadde bodd i landet sammenhengende i seks måneder før valget slik loven krevde. Andry Rajoelina ble forkastet fordi han hadde meldt seg som kandidat etter at den formelle fristen hadde gått ut. Han krevde selv at hans besøk hos paven rett før fristen gikk ut var «force majeure» slik at han likevel måtte kunne stille til valget. Også andre kandidater ble forkastet, slik at listen nå teller 33 presidentkandidater.

De fleste kandidatene er lite kjent. Men vi finner Monja Roindefo og Ca-

mille Vital som begge har vært statsministre for Andry Rajoelinas regime. Viderenåværende finansminister Heri Rajaonarimampianina og Radavidson Andriamparany som var finansminister under Ravalomanana, Fetison Rakoto Andrianirina, tidligere støtte-spiller for Marc Ravalomananas gruppe. Ordfører Roland Ratsiraka (nevø av Didier Ratsiraka) og Jean Lahinirihoharabegge vært kandidater ved forrige presidentvalg, sistnevnte er kasserer i Den lutherske kirken FLM. Rajemison Rakotomaharoer tidligere senatspresident, Pierrot Rajaonarivelo har vært utenriksminister i samlingsregjeringen. Tidligere helseminister Jean-Louis Robinson har fått støtte fra Ravalomananas gruppe. To kvinner er kandidater: Brigitte Ihantanirina Rabemanantsoa og Saraha Rabeharisoa-Georget, sistnevnte leder miljøpartiet «De grønne».

På Madagaskar finnes ca. 200 politiske partier de fleste er ganske ukjente. Man kan stille som presidentkandidat uten å ha et politisk parti i ryggen. Den som blir valgt, kan danne sitt eget politiske parti dersom han ikke har noe fra før av.

En stemmeseddel, mange navn

Etter innføringen av Den fjerde republikk, med ny grunnlov i desember 2011, er valgordningen slik at alle kan-

Kandidat: Tidligere statsminister for Andry Rajoelina, Camille Vital

Kandidat: Leder for «De grønne» Sarahah Georges Rabearisoa

Kandidat Jean-Louis Robinson takker leder for Ravalomananas fraksjon Mamy Rakotoarivelo for støtten. Robinson krever at Marc Ravalomanana må komme tilbake allerede før valget.

Monja Roindefo var Andry Rajoelinas første statsminister etter kuppet i 2009 og kandidat ved det forrige presidentvalget

didatene skal stå på den samme listen, «bulletin unique». Velgerne skal få et stort ark med navnene på de 33 godkjente kandidatene, bilder av dem og logo. Så skal de sette kryss ved den de ønsker som president. Grunnen til denne bestemmelsen er at tidligere var det bare de store landsomfattende partiene som klarte å stille liste i alle landes valgkretser, og de små ble utelukkert. Nå skal alle stilles likt.

Men vi vet ennå ikke om alle kandidatene får samme tilgang til nasjonale media. Noen er i full gang med valgturnéer, mens andre ikke er kommet i gang. Forvirringen om hvem man kan stemme på er stor. Utover landet er mange analfabeter og mulighetene for manipulasjon og valgfusk er ganske skremmende. Men det er ganske klart at ingen kandidater vil få over 50 prosent av stemmene ved første valgongang, og det er derfor sannsynlig at

de to som får flest stemmer går videre til annen valgongang den 20. desember. Da skal det også velges kandidater til ny Nasjonalforsamling, nedre kammer i parlamentet. Øvre kammer, Senatet, blir oppnevnt neste år. Også kommunevalgene er utsatt til 2014.

Alle lys blinker rødt

Det haster å få slutt på krisen. Alle lys blinker rødt: Økonomien går dårlig, fattigdommen øker, barnedødeligheten er stor, helsestasjoner blir stengt, analfabetismen øker, edle tresorter i Nasjonalparkene hogges ned og eksporteres, kvegtyverier og annen kriminalitet herjer, korrupsjonen har aldri vært så utbredt.

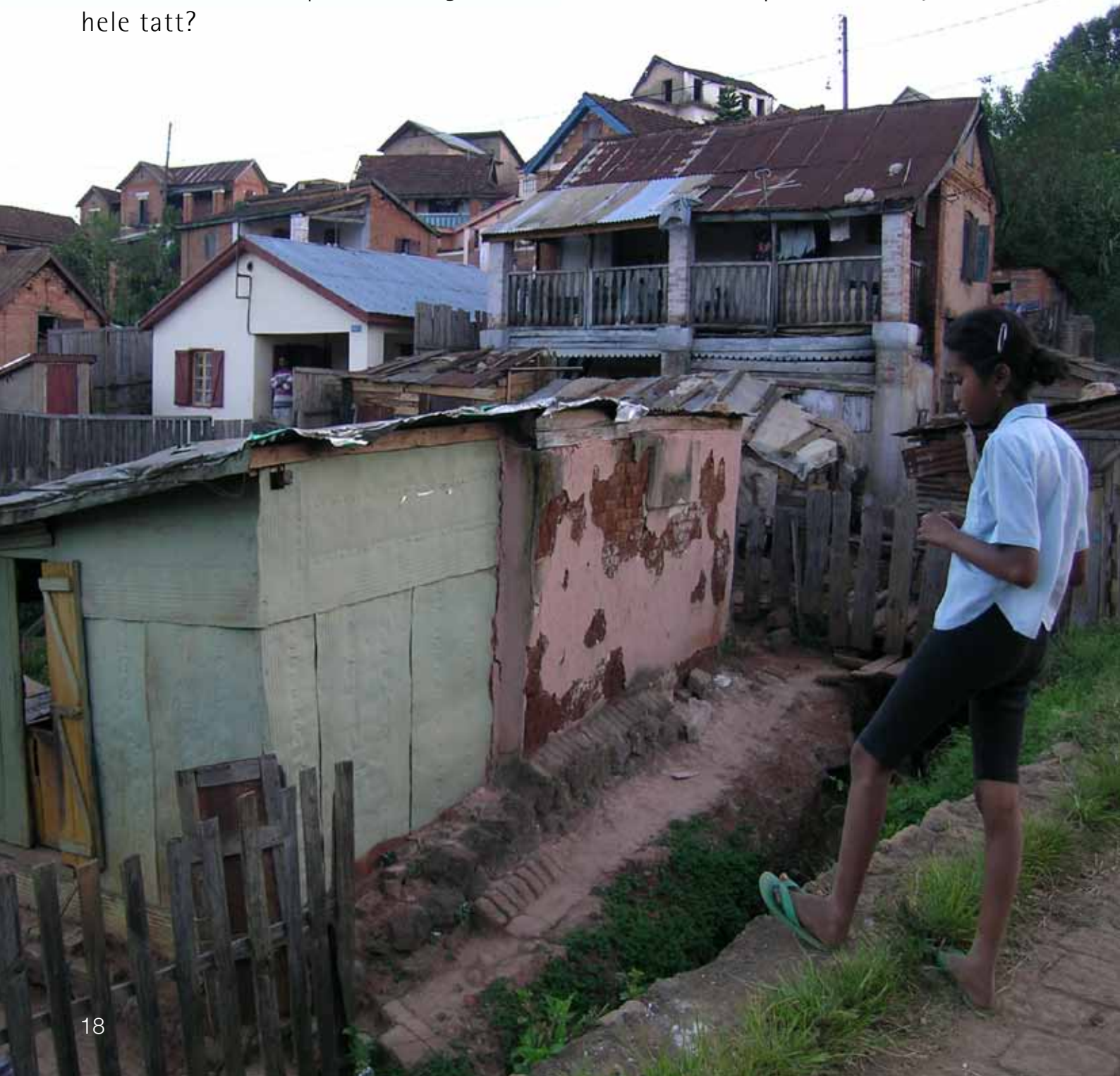
Mange aktører har vært inne i bildet for å få slutt på krisen: FN, Den afrikanske union AU, Utviklingskommisjonen for de sørlige afrikanske stater (SADC), Kommisjonen for Det in-

diske hav (COI), Den internasjonale organisasjonen for frankofoni (OIF), EU, og de land som har ambassader på Madagaskar: Frankrike, USA, Sør-Afrika, Sveits, Kina og andre. På nasjonalt plan har Kirkerådet (FFKM) tatt initiativ til å få til samtaler mellom de tre siste eksresidentene: Zafy Albert, Didier Ratsiraka, Marc Ravalomanana og Andry Rajoelina. Dette ble forsøkt i 2009 og 2010 med SADC og AU i spissen, men forhandlingene kjørte seg fast og det som ble bestemt, ble ikke fulgt opp av partene. Madagaskar var på vei inn i en mørk tunnel. Men for to år siden, høsten 2011, ble det inngått en avtale mellom partene om et Veikart som skulle føre til demokratiske valg. Dersom Madagaskar klarer å gjennomføre de disse valgene denne høsten, er det lov å håpe på en ny demokratisk fremtid for øya.

Skatteparadis

– en trussel mot de fattige på Madagaskar

Madagaskar er i ferd med å bli et oljeproduserende land. Men vil den fattige befolkningen få noe av utbyttet? Madagascar Oil er registrert på Bermuda. Hvorfor skal selskapet være registrert i et land som ikke produserer olje i det hele tatt?

TEKST: CHRISTIANE MARIE ØDEGAARD
FOTO: HENRIK S. GRYDELAND

Oljeproduksjonen på Madagaskar er i gang hos et av de største oljeselskaperne, Madagascar Oil. Det er duket for at de enorme naturressursene på Madagaskar kan gi store inntekter i statskassen. Det gassiske petroleumsløvet har lagt til rette for utenlandske investeringer i oljesektoren, samtidig skal lovverket sikre at en rettmessig andel av overskuddet tilfaller den gassiske stat gjennom skatteinntekter. På denne måten legger lovverket til rette for at det gassiske folk skal få del i rikdommen fra naturressursene. Er Madagaskars oljealder kommet for å gi gassere flest et bedre liv?

Godt styresett

For å oppnå det er det viktig med et godt styresett. Et styresett uten korrupte statsinstitusjoner og statsledere må være på plass for at rikdommen fra naturressursene skal bli en velsignelse heller enn en forbannelse for lokalbefolkningen ifølge Mehlum, Moene og Torviks teori om ressursforbannelsen. Oppfyller Madagaskar disse betingelsene?

Ikke nok

Men heller ikke ukorrupte statledere er nok. På grunn av fenomenet «skatteparadis» er det en overhengende fare for at store deler av profitten fra oljeproduksjonen flyttes ut av Mada-

gaskar, allerede før den er blitt skattlagt og får mulighet til å komme folket til gode. Overskuddet fra produksjonen flyttes til skatteparadis for å unngå skatt og øke profitten til de private selskaperne. Et slikt skatteparadis er Bermuda. Et annet er Mauritius. Madagaskar Oil er registrert på Bermuda, og har en filial på Madagaskar, en i Houston USA og en på Mauritius, mens deres faktiske oljeproduksjon foregår på Madagaskar.

Skatteparadis

OECD definerer et skatteparadis som et land eller område hvor det er:

- Ingen skatt eller skatter i kun spesielle tilfeller.
- Mangel på effektiv informasjonsdeling.
- Mangel på åpenhet.

Disse tre faktorene gjør at store pengemengder kan plasseres i skatteparadis uten at selskaper betaler skatt på profitten sin. I utgangspunktet kan enhver bedrift sette opp en filial i et skatteparadis. Grunnen til at det er problematisk er at produksjonen som gir inntekter til selskapet kan skje i et land, mens profitten flyttes over til en filial i et annet land; til et skatteparadis, og bedriften slipper unna skatt. Det landet hvor produksjonen skjer mister enorme skatteinntekter. For ut-

viklingsland som Madagaskar, betyr det at de fattige forblir fattige og blir snytt for muligheten for et bedre liv.

Sivilsamfunnet må på banen

Flere organisasjoner og etter hvert flere stater jobber for å få på plass et lovverk for å stoppe denne form for skattesnyting. Organisasjonen *Publish What You Pay* har foreslått en «land-for-land rapportering» hvor bedriftene skal gi full informasjon om deres produksjonsgrunnlag, produksjon og inntekt i alle land hvor de er registrert. PWYP skriver at ofte er de store revisjonsfirmaene med og tilrettelegger for såkalt skatteplanlegging for utvinningsindustrien som betaler minimalt med skatt i de fleste utviklingsland. Også de store etablerte bankene er med på å holde pengene skjult i skatteparadiser. Det er ingen enkel oppgave å kjempe mot så store interesser, for eksempel har PWYP i Nigeria bare to ansatte på kontoret sitt mot oljeselskapet Chevron sine 3000 kontoransatte innen økonomi og juss. Da er samarbeidet med sivilsamfunnsorganisasjoner som fagforeninger og religiøse organisasjoner avgjørende for å jobbe systematisk for å sikre at lokalbefolkningen får sin rettmessige andel av inntektene fra naturressursene.

FAKTA

Finn ut mer om skatteparadiser og arbeid mot kapitalflukt til skatteparadis på:

www.pwyp.no

www.eiti.no

www.taxjustice.no

www.transparency.no

www.norad.no

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/dok/nou-er/2009/nou-2009-19-2.html?id=572129>

Språk og identitet

Madagaskar sett fra Etiopia

Helt siden jeg kom til Madagaskar har jeg stusset på hvor høyt fransk vurderes sammenliknet med gassisk. Jeg begynte tidlig å interessere meg for språk i skolen og språk og identitet, spesielt etter å ha gått to år på en offentlig gassisk videregående skole der jeg daglig møtte jeg-vil-heller-kunne-fransk-enn-gassisk-syndromet.

TEKST OG FOTO: SOPHIE RAKOTONDRAINY

I mai i år avsluttet jeg mastergraden i Comparative and International Education ved universitetet i Oslo. I stedet for å reise til Madagaskar for å gjøre feltarbeid der, tok jeg med meg min gassiske bagasje og det jeg visste om undervisningsspråk og identitet og reiste til Etiopia. Fra september til november 2012 var jeg på feltarbeid der og gjorde intervjuer med politikere, folk i regional og lokal skoleadministrasjon, lærere, foreldre og andre medlemmer av lokalsamfunnet. Temaet for oppgaven var virkningen av morsmål som undervisningsspråk på gruppeidentitet til to minoritetsgrupper i Vest-Etiopia.

Etiopia er nesten dobbelt så stort som Madagaskar og har minst fire ganger så mange innbyggere. Disse rundt 90 millionene tilhører minst 80 ulike folkegrupper. Med det mener vi ikke gassiske "foko" som Merina og Sakalava, men helt ulike etniske grupper med språk som tilhører ulike

språkfamilier og delvis skrives med ulike alfabeter. Landet hadde fram til 1991 en politikk som tvang alle disse ulike etniske gruppene til å bruke kun ett offentlig anerkjent språk, amharisk. Amharaenes ekspansjon og innlemming av nye folkegrupper til staten Etiopia på nittenhundretallet har av mange blitt omtalt som en slags kolonisering. Etiopia har da også aldri vært en europeisk koloni som nesten alle andre afrikanske land. Dermed kan det trekkes en del likhetstrekk mellom de etniske gruppene i Etiopia som i lengre tid var under amharisk styre og gasserne som var under fransk styre i over 60 år.

Innenfor Etiopia kjempet etnisk baserte frihetsbevegelser hardt og lenge for selvstyre, og spesielt for å få bruke sitt eget språk, inntil det i 1991 ble vedtatt en ny grunnlov som gav en viss grad av selvstyre til regionene. Fram til i dag har omtrent 25 ulike språk blitt innført som undervis-

ningsspråk i alt fra 4 til 8 år på grunnskolen. Selv om amharisk fortsatt er et språk som alle etiopiere må lære på lik linje med engelsk, er det i mange regioner veldig mye fokus på å lære sitt eget morsmål. Allerede før jeg dro til Etiopia kunne jeg derfor skimte en stor forskjell mellom Madagaskar og Etiopia: de etiopiske folkegruppene innbitte kamp for morsmålet, noe jeg ikke hadde lagt spesielt merke til på Madagaskar.

Jeg reiste altså til Vest-Etiopia for å snakke med folk som på nært hold får oppleve at morsmålet deres for første gang blir innført som undervisningsspråk i utvalgte pilotskoler. De to små folkegruppene Gumuz og Shinasha utgjør til sammen kun 0,32 % av den etiopiske befolkningen, og de bor i et område som kan beskrives som marginalisert og lite utviklet sammenliknet med resten av landet. Resultatene jeg fikk sto i stor kontrast til den relativt lille politiske og kulturel-

Blant elever, lærere og foreldre på Madagaskar er det ikke uvanlig at det legges stor vekt på å lære fransk, og at læring av og på gassisk er underordnet.

le betydningen til disse to gruppene. Et eksempel er dette utsagnet fra en mor til en elev som får undervisning på morsmålet:

Språket er en del av vår identitet. Dersom jeg ikke kjenner min egen kultur og mitt eget språk kan jeg ikke nyte at andre etniske grupper synger på språket sitt. Jeg føler meg dårlig. Så først av alt må jeg kjenne meg selv. Det er også en stolthet for meg. Alle mennesker burde kunne uttrykke seg selv gjennom sin egen kultur og på sitt eget språk i stedet for å bruke en annen etnisk gruppe sin identitet. Siden Shinasha kultur og språk er min identifikasjon, så må jeg også kjenne til dette.

Blant Gumuz var det færre som viste like mye stolthet som Shinasha informantene, og de uttrykte at domineringen av andre etniske grupper over Gumuz fortsatt henger igjen i identiteten deres. Likevel, og kanskje nettopp derfor, var det mye fokus på hvor viktig det er å kjenne sitt eget språk. Det virker som om de ser morsmålet

som en nøkkel for å oppnå "moderne utvikling" og komme ut av den marginaliserte situasjonen, spesielt siden elevene oppnår mye bedre skoleprestasjoner ved bruk av morsmålet. En mor bemerket følgende:

Selv om jeg ikke lærte på mitt eget språk, så ønsker jeg at barna mine skal bli undervist på morsmålet vårt [...]. De lærer det for å utvikle landet vårt.

Etter to måneder i Etiopia ble det klart for meg hvor forskjellig disse menneskenes tilnærming til sitt eget språk er fra den mange gassere har. Blant elever, lærere og foreldre på Madagaskar er det ikke uvanlig at det legges stor vekt på å lære fransk, og at læring av og på gassisk er underordnet. Jeg tror derfor at jeg hadde fått helt andre resultater dersom jeg hadde gjort studien min på Madagaskar i stedet for i Etiopia. Det kan være flere grunner til dette. Fransk er et verdensspråk, i motsetning til Amharisk. Antakelig sitter sårene – og følelsen

av underlegenhet – etter "koloniseringen" også dypere hos gasserne enn hos etiopierne, spesielt siden de ulike etniske gruppene i Etiopia i dag er mer eller mindre like i forhold til utvikling og levestandard, noe man ikke kan si om Madagaskar og Frankrike.

Likevel tror jeg at en sammenligning med f.eks. Etiopia kan være lærerik for gassiske kultur- og skolefolk. På Madagaskar kunne man unngå mange av utfordringene i Etiopia, som for eksempel å administrere et utdanningssystem der det brukes over 20 forskjellige språk. Det burde derfor være mulig å bygge opp en felles forankring i gassisk språk og kultur gjennom utdanning. Å se at andre afrikanske folkegrupper nå bruker sin egen kulturarv til å bygge opp en ny selvsikkerhet kan forhåpentligvis være med på å påvirke gasserne til å begynne å legge mer vekt på morsmål og identitet.

Franceafrique, et spøkelse som aldri dør?

Francafrigue. Ordet har en odiøs, truende klang. Hemmelige nettverk, koffertar med penger og diamanter. Hva er det egentlig Frankrike driver med i Afrika, og hva har det betydd for Madagaskar?

TEKST OG FOTO: HENRIK S. GRYDELAND

Jeg har en teori (og jeg har ikke funnet belegg for den noen steder. Likevel): Da kolonimakten Frankrike ble kjepp-jaget ut av Vietnam og "Fransk Indokina", etter det blodige slaget ved Dien Bien Phu, innbiller jeg meg at president René Coty samlet noen av sine kolleger og toppbyråkrater og sa noe i retning av: "Hvis (når) vi må gi opp Afrika, skal resultatet være et helt annet enn Vietnam. Vi skal bli i Afrika, selv om vi mister makten".

Pengebinge?

Uttrykket "FranceAfrique" skal første gang ha blitt brukt av Elfenbenkystens første president Félix Houphouët-Boigny, og da i en positiv betydning. Houphouët-Boigny jobbet for positive relasjoner med vesten og da særlig Frankrike. Men det skulle ikke ta så mange år før uttrykket fikk en betydning med helt andre konnotasjoner. Man så for seg franske presidenter som håndhilste på afrikanske statsledere, smilende og vinkende, tett fulgt av en diskret liten skog av dresskledde menn i solbriller og panamahatter, koffertar med penger, militæruniformer og forretningsmenn. Alle de sistnevnte lå lavt i terrenget. Francafrigue ble til France-à-frik (frik er slang for penger) som et uttrykk for Frankrikes

tilgang på penger i regionen. Hvordan skjedde det egentlig?

De Gaulle

Etter å ha trukket seg tilbake fra politikk i 1946, ble Charles De Gaulle kalt tilbake til politikken i 1958 under Algerie-krisen. Han ble president fra 1959, og han forstod at de afrikanske nasjonenes selvstendighet måtte komme. Allerede rett etter den andre verdenskrigen hadde han lovet koloniene selvstendighet, og borgere av disse var de-facto franske statsborgere. Mye skilte de afrikanske koloniene fra Indokina. I motsetning til Indokina, som stort sett hadde egne felles språk og ikke minst skriftspråk, så var mange av de afrikanske koloniene, med alle sine mange stammespråk, knyttet til det franske språk som administrasjonsspråk. 28. september 1958 avholdes et valg i alle de afrikanske koloniene om de ønsker å være en del av et Communauté française. Bortsett fra Fransk Guinea (også kalt Guinea Conakry) velger alle å bli innenfor den franske sfære og det er disse statene som blir etterhvert kalles Francafrigue.

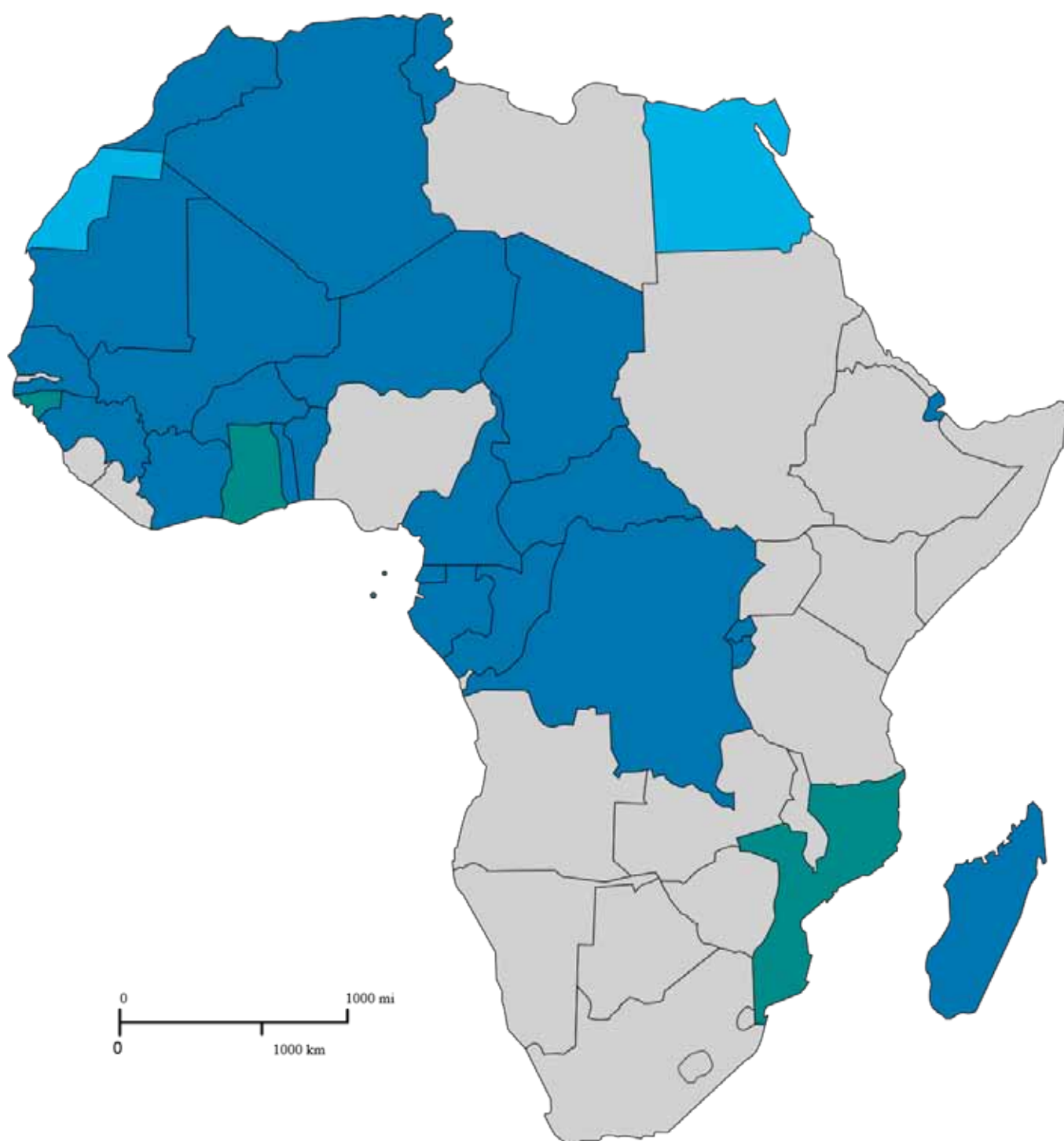
Tre pilarer

Samarbeidet med Frankrike lente seg

på tre pilarer:

Økonomi: Frankrike skulle få tilgang til strategiske råmaterialer og tilbød utvinning av disse. Ordningen ble selvsagt gullkantet for en rekke store multinasjonale franske selskaper, for eksempel ELF. Et annet viktig element var valutaen CFA (Communauté Financière Africaine). Denne ble innført allerede i 1945, og etter frigjøringen ble den knyttet opp mot franske franc. Kursen var (og er fortsatt) garantert av Frankrike og den var 100 % konvertibel mot denne. Dette har hindret en fluktuerende valutakurs og devaluering, og har i stor grad favorisert fransk næringsliv. En følge av dette har vært en utbredt korrupsjon og mye handel under bordet. Fortsatt eksisterer CFA, men i dag er det euroen den er knyttet opp mot. Den har vært gjenstand for mye kritikk utenfra.

Politikk: Under den kalde krigen så Frankrike seg som et potensielt bolverk mot kommunismen. Franskmenene hadde stor militær tilstedeværelse og skulle også forsvare «sine» land mot ytre aggresjon. Mange land hadde små forsvar. Senere har det vist seg at det også forelå en hemmelig avtale der Frankrike også skulle forsvare mot «indre uro». Det kunne kanskje komme godt med, for mange av de nye

Land som tradisjonelt har vært regnet som en del av Francafrique.

Land som av og til blir regnet som Francafrique.

Land som har en observatørstatus i OIF (Organisation Internationale de la Francophonie).

(Kilde: Wikipedia)

statslederne fryktet kupp.

Diplomati: Frankrike hadde lydige støttespillere bak seg. De har stort sett alltid stemt sammen med Frankrike i FN.

Mystikk

De franske forbindelsene med Afrika har alltid vært omhyllet av et slør av tåke og mystikk. Her var det «mange som snakket sammen», og det mest forgikk i det stille og i lukkede nettverk. De afrikanske sakene ble styrt direkte fra presidentens kontor, med lite offentlig innsyn og stor grad av handlefrihet. Det franske utenriksdepartementet har vært lite involvert, ihvertfall frem til den kalde krigens slutt.

Hvem konkret består disse nettverkene av? Et navn som er helt sentralt er Jaques Foccard. Han ble innsatt av De Gaulle som leder av presidentens afrikakontor fra 1960 til 74. Han hadde personlig kontakt med alle lederne innen FA. Da Francois Mitterand kom til makten, satte han inn sin egen sønn i samme stilling. Da Jaques Chirac ble president i 95, hentet han Foccard frem igjen. Både høyre- og venstresiden har hatt sine nettverk. Selv Jean-Marie Le Pen fra høyre-radikale Front National, har vært observert i Elfenbenkysten foran valg. De eneste som sies å ikke ha noe afrikansk nettverk, er De Grønne.

En viktig del for de politiske partiene går på finansiering av valgkamp. Frankrike har et strengt reglement for hvordan og hvor meget de forskjellige partiene kan motta av støtte utenfra. Men opp igjennom har det vært en rekke skandaler der såkalte Kickbacks har blitt avslørt. Med en valuta konvertibel med francen har man hatt gode muligheter for hvitvasking av penger. Mange pengegaver i form av gjeldslette eller bistand har blitt tilbakebetalt med koffertene av CFA som har endt opp i Sveits. En kjent skandale er da Valeri Giscard d'Estaing mottok diamanter av Den sentralafrikanske republikks diktator Bocassa. Praksisen har utviklet korrupsjon og lukkethet. I tillegg til det vi kan kalle politiske nettverk har firmaer som Elf sine egne nettverk og de har brukt dem for alt de er verdt for å holde vennlige regimer ved makten. I Gabon har de vært nesten en statsbærende struktur. Og ved enkelte anledninger har helikop-

tre med ELF logo deltatt med bombing for å holde vennligsinnede regimer ved makten.

Francafrigue og Madagaskar

Madagaskar har aldri vært like sentralt for Frankrike som for eksempel Togo eller Den demokratiske republikken Kongo, som har større naturresurser. Madagaskars frigjøring fra CFA i 1972 ble selvfølgelig lagt merke til, men stort sett har gassiske presidenter stått på god fot med Paris. De "klassiske" selskapene som ELF og Total har ikke spilt den samme rollen på Madagaskar, som i andre land. Likefullt er store franske eierinteresser på en rekke felt: Når det gjelder veibygging, bygging av havneanlegg og andre store offentlige kontrakter, så har Frankrike definitivt tatt sin del av kaken.

"Ingen blir valgt til president på Madagaskar uten Frankrikes godkjenning" ble jeg fortalt da jeg kom til landet i 1993. Dette snudde i hvert fall i 2002 da Frankrike tydelig tok side mot Marc Ravalomana. Når det gjelder situasjonen i dag er jo det store spørsmålet om landets nåværende statsoverhode Andry Rajoelina, er støttet av Frankrike. De har kjempet i EU mot sanksjoner, de har oppgradert landet som samarbeidsland og Rajoelina ble kjøpt mottatt i Paris. En av de få reformene Rajoelina har fått igjennom, er å gjeninnføre det franske språkets plass i skolen. Offisielt står Frankrike sammen med EU om en boikott. Interessant er det likevel at i følge dokumenter som er publisert på Wikileaks, så mente landdirektøren i Det Internasjonale Pengefondet (IMF), at det måtte være Frankrike som stod bak kuppet.

Francafrigue i dag?

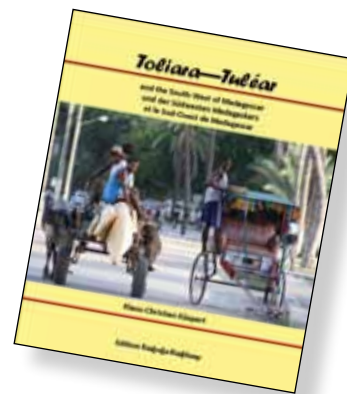
I dag er bildet muligens i ferd med å forandre seg. Både Frankrikes nåværende President, Francois Hollande, og den forrige, Nicolas Sarkozy, har offentlig sagt at de ønsker å avslutte Francafrigue i den betydning som har vært beskrevet over. Ingen av dem har vært spesielt interesserte i Afrika. De har ikke bygget egne nettverk på samme måte som tidligere presidenter. På sitt største stod eksporten til Afrika på 35%. I dag ligger den på rundt 6. Og de afrikanske landene har begynt å se andre steder enn til Frankrike, som er

i ferd med å miste noe av sin rolle som moralsk og kulturell leder. Og der tidligere ledere ofte alle som en var utdannet i Frankrike, er det færre av disse nå. I tillegg blir de utfordret på sin egen immigrasjonspolitik. Det er veldig vanskelig for afrikanere å studere i Frankrike i dag. Når det gjelder for eksempel militære aksjoner, er de blitt mer tilbakeholdne på egen hånd. Landet ønsker å hjemle sine aksjoner i FN og EU.

Francafrigue i morgen

Med to presidenter som begge har ønsket å forandre Frankrikes forhold til et mer transparant og gjensidig nytteforhold, er det grunn til å tro at ting vil forandres. I en fremtid der afrikanske nasjoner ser ut til å være på veg fremover, kan Frankrike spille en stor rolle, for eksempel innen forskningsmiljø og kunnskapsutvikling. Selv om landets historie har mange problemfylte aspekter over seg, kan ingen ta ifra dem deres interesse for Afrika, også da mange andre brydde seg mindre. Landet har et komplekst forhold til Afrika, utover svært mange andre lands noe endimensjonale bistandsforhold. Kanskje kan fremtiden bli til en mer gjensidig positiv utvikling for begge parter.

Turistbok til inntekt for barnebøker på gassisk

Forlaget Vakoka Vakiteny går nye veier. Utgivelsen av en "turistbok" skal gi inntekt for produksjonen av nye barne-, ungdoms- og skolebøker på gassisk.

TEKST: SOPHIE OG MPARANY RAKOTONDRAINY

Boka handler om byen Toliara og Sørvest-Madagaskar og er trespråklig (engelsk, fransk, tysk). Den er skrevet og illustrert av min far Klaus-Christian Kuspert. Klaus dekket alle kostnadene og tar ikke prosenter av salget. I stedet ønsker han å støtte Vakoka Vakiteny og arbeidet vårt, og alt overskuddet fra salget går rett til produksjonen av nye barne- og ungdomsbøker på gassisk. Målgruppen for denne boka er personer som enten har vært på Madagaskar og ønsker å holde på minnene ved å lese og se på bilder, eller mennesker som ønsker å lære noe nytt om en fasinerende del av verden. Boka har mange fotografier og kart, og dekker tema som natur, miljø, kultur og infrastruktur i sørvest, i tillegg til å gi et autentisk bilde av byen Toliara og menneskene som bor her. Appendiksen er en oversikt over Madagaskar generelt og behandler ulike temaer som natur, språk, geografi og historie.

Vil stå på egne ben

Mannen min Mparany og jeg grunnla forlaget Vakoka Vakiteny i forbindelse med samarbeidsprosjektet "Lese glede" mellom Lesesenteret ved universitetet i Stavanger og universitetet i Toliara. Selv om samarbeidet med Lesesenteret ble avsluttet i 2009, følte vi oss ikke ferdige. Tvert imot følte vi at vi nettopp hadde startet med noe viktig og spennende som vi hadde lyst til å fortsette med: Å gi lese glede til barn på Madagaskar på sitt morsmål. Derfor begynte vi med produksjon av barnebøker på egen hånd. Til nå har vi gitt ut fem barne- og skolebøker i samarbeid med en forening med sete i Tyskland.

Hardt arbeid, men mye glede

Bøker som blir trykt med innsamlede penger gjennom foreningen deles ut gratis, men bøker som vi trykker med egne midler selges enten i bokhandler på Madagaskar eller til prosjekter og enkeltpersoner som ønsker å gi bøkene til barn eller skoler de støtter. Vi har erfart at det er veldig vanskelig å selge med profitt på Madagaskar, spesielt siden folk ikke er vant til å kjøpe bøker til barna sine og fordi trykk i små opplag er forholdsvis dyrt. Dermed er det hele ganske "dårlig business" i tradisjonell forstand, og vi jobber på dugnad begge to. Selv om arbeidet er krevende, blir vi inspirert av barn som for første gang i livet holder ei bok som de eier selv!

Salg til inntekt for nye barne- og skolebøker

For å kunne være mer uavhengige og for å kunne trykke enda flere bøker selger vi nå altså boka Toliara—Tuléar. Boka selges i Norge for 150 kr + porto og vi oppfordrer alle som liker den delen av Madagaskar eller har lyst til å lære mer om den til å kjøpe boka eller gi den til noen i gave. Det er også mulig å kjøpe enkeltteksemplarer eller klassesett av barne- og skolebøkene våre og gi dem i gave til skoler på Madagaskar, eller du kan bli medlem i foreningen "Association for School and Children's books in Madagascar".

Det nytter

Vi har fått mye positiv tilbakemelding på bøkene våre. Noen gassere kommer bort til oss og sier at de ikke hadde trodd det var mulig å lage så fine bøker på gassisk og mange sier at bøkene er med på å gjøre folk mer stolte

over språket sitt. Spesielt for barn og unge er det viktig å ha en god forankring i morsmålet og være selvsikker i bruken av det. For øyeblikket jobber vi med tre nye bøker: Ei barnebok med eventyr fortalt av barn fra Bara-området, en selvbiografisk ungdomsroman skrevet av en ung gassisk forfatter og et nytt opplag av Jon Bakkes Madagaskarbok, tilpasset til yngre lesere.

Mparany og Sophie Rakotondrainy i forlaget Vakoka Vakiteny gir ut turistbok som skal gi inntekt for produksjonen av nye barne-, ungdoms- og skolebøker på gassisk.

Kontaktinformasjon:

Sophie og Mparany Rakotondrainy
BP 453, Toliara 601

Telefon: +261 (0)33 12 303 44

Mail: vakoka.vakiteny@gmail.com

Nettside: www.vakiteny.org

Foreningen:

Mail: klaus.christian.kuspert@gmail.com

Nettside: www.vakiteny.org/association

Sommerfugl fra paradiset

Cometen er Madagaskars største børstesvermer med vingspenn fra 15cm til 20cm. Som sommerfugl lever den bare 4-5 dager

TEKST OG FOTO: KASPAR RØNNINGEN

COMET

Cometen er Madagaskars største børstesvermer (... som betyr at den har følehorn som minner om børster) med vingspenn 15cm til 20cm og med to stjerner som kan bli opptil 15cm. De lever kun i regnskogene på østsiden av Madagaskar og er veldig sjeldne fordi den lever kun i 4-5 dager i form av sommerfugl

UTSEENDE

Cometen er gul med fire store rust-

brune flekker: To på 1,5cm øverst og to litt mindre under på 1cm. De lange stertene er gule og brune: Tuppen er gule og resten av stjerten er brun helt til undervingen. Resten av sommerfuglen er stort sett gul helt opp til toraxen (brystpartiet til et insekt), men randen øverst på forvingen inkludert hodet er gråbrun med et lite glimt av rosa. Den har også et brunt bølgemønster som starter nederst på undervingen og fortsetter helt opp til tuppen av overvingen.

FORMERING

Hunnen legger rundt 150 egg som senere klekker ut og blir til store grønne larver som blir omtrent 15cm lange og 3cm brede. Larvene spinner deretter en stor sølvaktig kokong på størrelsen av et egg. Deretter klekker svermeren ut av kokongen med småvinger på 1cm som den strekker ut til de store, brede vingene sine. Denne prosessen pågår i cirka 24 timer for hannen og 48 timer for hunnen.

SMÅNYTT FRA ØST OG VEST

AV BJARNE LIE/BÅRD BAKKE

ØST

TURIST PÅ MADAGASKAR?

September-møtet vårt I VNM ØST ble et inspirerende samvær med Madagaskars natur og folkeliv, i fokus. Per Ørjan Aaslid er utrolig dyktig til å dele med oss via foredrag og flotte bilder fra Øya vår. Mange hadde nok lyst til å sette seg på flyet per område ... Vi kunne videre glede oss over møtet med den engasjerte hovedstyrelseren vår, Arild Øystese Hansen, som på sin side uttrykte at han satte pris på å snakke med oss.

NOVEMBER-MØTET

Torsd. 14. nov. samles vi igjen til samme tid på Lovisenberg menighetshus ved St.Hanshaugen i Oslo. (Buss nr. 37 fra Oslo S mot Nydalen.) Jorunn Tjøme o.a. fra Drammen beretter fra oppholdet ved Andranomadio hospital på

Antsirabe. Kåseri med power-point. Gen.konsul Finn A. deler nytt fra Øya med oss. Som vanlig: kveldsmat og kollekt.

VÅREN 2014:

Noter dere allerede nå datoene for samværene neste halvår: Torsd. 6. febr.: Lovisenberg menighetshus: Prof.em.Øvind Dahl vurderer valgene på Madagaskar. Torsd. 3.april: Programmet: ikke avklart per d.d.

VEST

30. september holdt Ellen Veia Rosnes, stipendiat ved Universitetet i Stavanger, foredrag rundt temaet "Lot misjons skoler seg styre av kolonimakten?". Hun fortalte at Frankrikes kolonipolitikk var preget av assimilering (forfransking) med mål om å skape lokale eliter som var lojale til Frankrike. I skolen var alle eksame-

ner på fransk. Dette måtte også misjonens skoler forholde seg til, og de underviste derfor gassiske barn i fransk kultur og språk. På den måten ble de et instrument i koloniseringsprosjektet. Samtidig mente misjonen at barna lærte best på et språk de forstod, og de hadde et mål om at alle skulle kunne lese Bibelen på sitt eget språk. Misjonen utfordret dermed den franske assimileringspolitikken ved også å drive leseopplæring på morsmålet og trykke gassiske lærebøker. Foredraget skapte engasjement og mange spørsmål fra salen. Bård Bakke, leder for VNM vest oppsummerte kvelden med at dette var en nyttig avhandling som han håpte det gassiske folk vil få tilgang til. I gjennom foredraget hadde Ellen vist at misjonens skoler har hatt en betydningsfull rolle i å bevare det gassiske språket gjennom kolonitiden.

TAKK FOR INNSATSEN

AV ØYVIND DAHL

TAKK FOR EN FANTASTISK INNSATS SOM BIDRO TIL TO MEGET VELLYKKEDE OG VEL GJENNOMFØRTE JUBILEUMS-ARRANGEMENTER I OSLO OG SANDNES!

I Kulturkirken Jakob, Oslo, ble det solgt 208 billetter til konserten. I tillegg var det en del fribilletter, pluss artister etc. Det var nesten like mange på paneldebatten, og i kjelleren «Jakobs brønn» ble det god stemning. Matsserveringen ble gjennomført under vanskelige og trange forhold, men alle fikk mat og tid til en prat.

Hana Kirke i Sandnes var full. I tillegg til konsert ble fotoutstillingen vist også her, og det ble tatt opp bestilling på 30 av CD-ene til Rajery. De han hadde med ble solgt ut i Oslo. Vi

fikk 13 nye medlemmer av foreningen. De skrev seg på en verveliste.

Takk til alle som bidro til at paneldebatten lå på et høyt og saklig nivå der utfordringene i utdanningssektoren ble belyst fra ulike sider.

Takk til artistene i Salmeorkesteret og til Rajery som bidro til en uforglemmelig kveld, takk til fotojury, matkomite, og til alle dem som tok praktiske oppgaver med billettsalg, markedsføring, rydding, opp- og nedrigging, osv! Ingen ting blir til av seg selv, det ligger mye frivillig innsats bak slike tiltak, desto mer hyggelig er det at vi alle kan gratulere hverandre med vel gjennomførte arrangementer. Misao-tra antsika!

At vi er så mange gir oss styrke til å ta

opp utfordringen fra politisk rådgiver Unni Berge i paneldebatten. «Det er flott at det finnes grupper som Vennskapsforeningen som engasjerer seg og utfordrer politikere og byråkrater. Det gjør det mulig for oss å sette Madagaskar på dagsorden! Fortsett og driv lobby!» (Sitert fritt etter hukommelsen.)

Utfordringen går til de nye styrene og komiteene. Når Madagaskar en gang får gjennomført valg, ligger de formelle sidene til rette for en styrkning av båndene mellom Madagaskar og Norge!

RETURADRESSE: JAKOB VEA, KAIGATEN 90, 4280 SKUDENESHAVN

